

Arbetsmiljöverket

Teknisk rapport: Undersökning om osund konkurrens i arbetslivet 2016-2017

Juni 2017, Markör Marknad och Kommunikation

Uppdrag: Undersökning om osund konkurrens i arbetslivet
Beställare: Arbetsmiljöverket
Kontaktperson beställaren: Kicki Höök
Projektledare Markör: Roger Söderkvist, Niklas Carlsson
Undersökningsperiod: November 2016-februari 2017

Markör Marknad och Kommunikation AB

Markör hjälper större företag och organisationer att fatta rätt beslut – det gör vi genom utredningar, undersökningar och utvecklingsarbete på plats hos våra kunder.

Bakgrund

Regeringen har uppdragit åt Arbetsmiljöverket att under 2015-2018 stärka tillsynen av företag som bryter mot arbetsmiljölagen för att få konkurrensfördelar. Arbetsmiljöverket ska i samråd med arbetsmarknadens parter utveckla och utforma informationsinsatser särskilt riktade mot specifika branscher.

Syftet med undersökningen är att Arbetsmiljöverket ska få underlag för att bli ännu bättre på att ge företagen relevant stöd och hjälp för att branscherna ska fungera väl.

Innehåll

Bakgrund	3
1. Målgrupper	5
2. Undersökningens genomförande	5
2.1 Metodbeskrivning	5
2.2 Svenska arbetsgivare	5
2.3 Svenska arbetstagare	8
2.4 Utländska arbetsgivare	9
2.5 Utländska arbetstagare	10

1. Målgrupper

Undersökningen omfattar följande målgrupper:

- Svenska arbetsgivare, uppdelat i följande fyra branscher:
 - Hotell och restaurang
 - Gröna näringar
 - Bygg
 - Transport
- Svenska arbetstagare, i undersökningen representerade av skyddsombud och ombudsmän representerande branscherna:
 - Hotell och restaurang
 - Gröna näringar
 - Bygg
 - Transport
- Utländska arbetstagare representerande branscherna:
 - Hotell och restaurang
 - Gröna näringar
 - Bygg
 - Transport
- Utländska arbetsgivare representerande uteslutande byggbranschen.

2. Undersökningens genomförande

2.1 Metodbeskrivning

Undersökningen har genomförts på metodmässigt olika sätt i de fyra olika målgrupperna, därför beskrivs dessa separat i detta avsnitt.

2.2 Svenska arbetsgivare

Undersökningen genomfördes i totalt fyra olika branscher som kategoriserades med hjälp av SNI-koder/undergrupper enligt följande:

Byggbranschen

Urvalsramen bifogas som bilaga till denna beskrivning, i dokumentet `urvalsram_bygg`.

Transportbranschen

Urvalsramen bifogas som bilaga till denna beskrivning, i dokumentet urvalsram_transport. Utöver de SNI-koder som där anges tillkom 52241 Hamngodshantering och 52249 Övrig godshantering

Gröna näringar

Urvalramen inom Gröna näringar bestod av följande SNI-grupper.

- Odling av spannmål
- Potatisodling
- Odling av grönsaker
- Odling av prydnadsväxter och växthus
- Odling av kärnfrukter
- Odling av andra frukter
- Uppfödning av hästar.
- Äggproduktion samt uppfödning av fjäderfä
- Mjölproduktion överstigande 500 djur
- Blandat jordbruk
- Skogsskötsel

Hotell och restaurang

Urvalsramen bifogas som bilaga till denna beskrivning, i dokumentet urvalsram_bygg.

I samtliga branscher gäller att urvalsdragningen gjorts ur UC företagsregister baserat på SNI-koderna för respektive bransch. Urvalet har gjorts inom både privat och offentlig sektor. I varje bransch har urvalet delats upp/stratifierats sett till storlek på företag och då i fyra storlekskategorier (inga anställda, 1-9 anställda, 10-49 anställda, 50 anställda eller fler). Fördelningen av utfall i antal intervjuer sett till antal anställda och per bransch är:

	Bransch				
	Bygg	Gröna näringen	Hotell och restaurang	Transport	Total
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
0 anställda	175	175	220	201	771
1-9 anställda	227	400	246	240	1113
10-49 anställda	244	200	264	245	953
50 anställda	160	25	70	115	370
Total	806	800	800	801	3207

Den variation som finns sett till antal anställda mellan de olika branscherna bygger på att det också varierar sett till faktiskt antal företag i respektive storleksgrupp per bransch. Målsättningen har varit att skapa en så likvärdig fördelning mellan de olika branscherna som faktiska förhållanden har medgivit.

Undersökningen bland arbetsgivarna genomfördes med ett kvoturval och insamlingen i sin helhet genomförd per telefon. Redan innan undersökningen påbörjades beslutades att resultatet skulle vara ca 800 genomförda intervjuer per bransch. Detta innebär att bortfall ersattes med ny respondent/nytt företag tills det att beslutat antal intervjuer hade genomförts. Ett kvoturval innebär att bortfall och svarsfrekvens i traditionell bemärkelse inte är relevant att beräkna. I undersökningen kontaktades ca 23 900 företag, av dessa var ca 3 500 övertäckning (ej målgrupp, felaktiga nummer mm). Bland återstående var det ca 9 500 företag som inte erhöles kontakt med och ca 2 000 som vägrade deltagande. Vägran är inte anmärkningsvärt hög sett till målgrupperna för undersökningen. I exakt fördelning var utfallet av insamlingen följande:

Samtalsinformation	
Bruttourval	23933
Ej behandlad	0
A-bortfall	3457
Ej målgrupp	547
Dubblett	60
Spärrton	1358
Fel telefonnummer	1399
Fax	93
B-bortfall	17253
Bokad tid	5
Återkom enligt ip	222
Återkom enligt annan	1176
Ej tid	694
Policy mot undersökning	101
Vill ej svara	1829
Svarar endast via mail	189
Ej tillgänglig under fältperiod	215
Telefonvarare	1450
Upptaget	1204
Inget svar	9639
Språksvårighet	264
Avbröt intervju	115
Annat	150
Nettourval	20476
Intervju OK	3200
Kontaktförsök totalt	58236
Min kontaktförsök	1
Max kontaktförsök	15

2.3 Svenska arbetstagare

Målgruppen svenska arbetstagare har i undersökningen representerats av i huvudsak skyddsombud och/eller ombudsmän. Detta ställningstagande gjordes mot bakgrund av att det inte finns tillgå relevanta urvalsramar för arbetstagare i för undersökningen aktuella branscher.

Målgruppen har nåtts genom kontakter med representanter för följande olika fackliga organisationer:

- Byggnads
- HRF
- GS
- Transport
- Kommunal

I praktiken genomfördes undersökningen i följande moment:

1. Arbetsmiljöverket försåg Markör med kontaktpersoner i de fackliga organisationerna.
2. Markör tog kontakt och efterfrågade hjälp med att distribuera enkäten till ett representativt urval av skyddsombud/ombudsmän/övriga arbetstagarrepresentanter.
3. Markör försåg kontaktpersonerna med en öppen länk till undersökningen för vidare distribution till målgruppen (ombudsmän/skyddsombud/övriga arbetstagarrepresentanter).
4. Enkäten distribuerades av kontaktpersonen och svaren lagrades hos Markör. Det genomfördes inga påminnelser då det inte fanns ett namngivet urval att utgå ifrån.

Detta förfaringssätt innebär att det inte finns någon uppgift om faktiskt antal distribuerade enkäter, eller urvalets exakta fördelning mellan skyddsombud, ombudsmän, övriga. Det innebär vidare att det finns en skev fördelning i befattning/ansvar hos de svarande mellan de olika branscherna. Resultatet bör mot detta som bakgrund ses som en indikation på nuläget inom respektive bransch och då med hänsyn till vilka befattningar/ansvar som besvarat enkäten inom den branschen. Jämförelser mellan de olika branscherna bör mot detta som bakgrund ske med försiktighet. Det genomfördes totalt följande antal intervjuer per bransch i gruppen svenska arbetstagare:

- Bygg:667
- Transport:149
- Gröna näringar:30
- Hotell och restaurang:124
- **Totalt: 970**

Sett till befattning är fördelningen (samma person kan svara flera alternativ):

Vilken/vilka av följande stämmer på dig?	Antal	Andel
Skyddsombud	609	63%
Ombudsman	268	28%
Anställd/arbetstagare	353	36%
Annan befattning	118	12%
Vill ej svara	4	0%

2.4 Utländska arbetsgivare

Urvalet av utländska arbetsgivare gjordes från utstationeringsregistret. Ett utdrag ur registret leverades av Arbetsmiljöverket. Totalt innehöll urvalet 1 164 utstationerade företag. Intervjuerna genomfördes på engelska och det genomfördes totalt 235 intervjuer i målgruppen. Efter borträkning av övertäckning blev svarsfrekvensen 42 procent. Detaljer om genomförandet av datainsamlingen:

Samtalsinformation	
Bruttourval	1164
Saknade nummer	182
A-bortfall	421
Ej målgrupp	28
Dubblett	47
Spärrton	115
Fel/saknade telefonnummer	231
B-bortfall	508
Bokad tid	0
Återkom enligt ip	26
Återkom enligt annan	5
Ej tid	10
Policy mot undersökning	0
Vill ej svara	50
Svarar endast via mail	4
Ej tillgänglig under fältperiod	0
Telefonsvarare	112
Upptaget	31
Inget svar	221
Språksvårighet	40
Avbröt intervju	3
Annat	6
Nettourval	561
Intervju OK	235
Svarsfrekvens	42%
Kontaktförsök totalt	1801
Min kontaktförsök	1
Max kontaktförsök	6

2.5 Utländska arbetstagare

Undersökningen bland utländska arbetstagare har genomförs med IPAD på insamlingsplatserna Skavsta, Nynäshamn, Sillekrog, Nyköpings bro och trafikplats Väsby. Målgruppen i undersökningen är utländska arbetstagare inom Bygg, Gröna näringar, Hotell- och restaurang samt transport. Huvudsakligen är det lastbilsförare och byggarbetare som har deltagit i undersökningen. För att kunna vara med i intervjun skulle man ha arbetat i Sverige under minst en veckas tid och vid minst ett tidigare tillfälle än det nu aktuella. Med detta som enda kriterium för deltagande består de intervjuade av utstationerade arbetstagare via utländska arbetsgivare, egenföretagare, anställda av utländska företag som verkar i Sverige och även direkt anställda av svenska arbetsgivare. Det genomfördes totalt följande antal intervjuer per bransch i gruppen utländska arbetstagare:

Vilken av följande branscher arbetar du huvudsakligen i när du arbetar i Sverige?	Antal	Andel
Bygg	244	33%
Hotell och restaurang	9	1%
Gröna näringar	23	3%
Transport	390	53%
Annat	69	9%

Resultatet är i denna målgrupp att se som en indikation på faktiska förhållanden. Resultatet i målgruppen avgörs till stor del av lokaliteter för insamlingen, framför allt med avseende på nationalitet bland de tillfrågade, men delvis också med avseende på bransch som nås med undersökningen.